

ŞİBANÎ-NÂME'NİN BUDAPEŞTE NÜSHASI ÜZERİNE*

ON THE BUDAPEST COPY OF THE SHİBANÎ-NÂME

Arife Ece EVİRGEN**

Öz

Harezm, Horasan, Semerkant, Belh, Hisar gibi şehirleri hâkimiyeti altına alarak Şibanîler devletini kuran Şiban Han, 1451-1510 yılları arasında yaşamış bir Özbek hanıdır. Ömrünü savaş meydanlarında geçiren Şiban Han'ın hayatını, mücadelelerini anlatan ve Şibanî-nâme adı verilen eserlerin hem manzum hem de mensur örnekleri mevcuttur. Mensur Şibanî-nâme anonimdir. Mesnevi nazım şekliyle yazılan manzum Şibanî-nâme ise Timurlular sülalesine mensup Muhammed Sâlih tarafından kaleme alınmıştır. Bu eser yurtdışında A. Vambéry ve P. M. Melioranskiy; Türkiye'de ise Yıldız Kocasavaş tarafından yayımlanmıştır. Şiban Han'ın 1499-1506 yıllarındaki yaşamını ve yaptığı savaşları kronolojik olarak anlatan eserin Avusturya Millî Kütüphanesi'ndeki nüshasının tek nüsha olduğu düşünülmekteydi. Ancak Macaristan'da eserin yeni bir nüshasına daha ulaştık. 190 varaktan müteşekkil bu nüshanın ilk 96 varığı Avusturya nüshasından tamamen farklıdır ve başka bir vezinle yazılmıştır. Bu nüshada birçok farklı yer adı ve şahıs adına rastlanmaktadır. Bu çalışmada Şibanî-nâme'nin yeni bulunan Budapeşte nüshası tanıtılacaktır.

Anahtar Kelimeler

Çağatay Türkçesi, Muhammed Sâlih, Şiban Han, Şibanîler, Şibanî-nâme, Budapeşte nüshası.

Abstract

Shiban Khan, who established the state of the Shibanîs by taking under rule cities, such as Khorezm, Khorasan, Samarkand, Belkh and Hisar, was an Uzbek khan who lived between 1451 and 1510. There are examples of works both in verse and in prose given the name of Shibanî-nâme, which tell the life and the struggles of Shiban Khan, who spent his life on the battlefields. The Shibanî-nâme in prose is anonymous. Whereas, the Shibanî-nâme in verse written in the masnavi verse form was written by Muhammed Sâlih, who was a member of the Timurid dynasty. This work was published by A. Vambéry and P. M. Melioranski abroad, whereas, in Turkey it was published by Yıldız Kocasavas. It was thought that the only copy of the work, which tells chronologically the life and the

* Bu çalışma Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencisi olarak hazırlamakta olduğum ve TÜBİTAK tarafından desteklenen "Şibanî-nâme'nin Budapeşte Nüshası (Metin-İnceleme-Dizin)" isimli doktora tezinden hareketle hazırlanmıştır. 3-5 Mayıs 2018 tarihinde Ankara'da düzenlenen Uluslararası Kültür ve Bilim Kongresi'nde sunduğum bildirinin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş hâlidir.

** Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türkiye, a.ecetombul@gazi.edu.tr

wars fought by Shiban Khan between 1499 and 1506, was the copy in the National Library of Austria. However, we accessed another new copy of the work in Hungary. This copy consisting of the first 96 leaves from 190 leaves is completely different from the copy in Austria and was written with a different meter. Many different place names and names of individuals are encountered in this copy. In this study, the newly found Budapest copy of the Shibanî-nâme will be presented.

•

Keywords

Chagatai Turkish, Muhammed Sâlih, Shiban Khan, Shibanîs, Shibanî-nâme, Budapest copy.

1. ŞİBAN HAN

Soyu Cengiz Han'ın büyük oğlu Çuçi'ye dayanan Şiban Han 1451'de dünyaya gelmiştir. Babası Şah Budak, annesi Ak Kuzı Begüm'dür. Şibanîler, Altın Orda'nın dokuzuncu hükümdarı Özbek'e nispetle kendilerine Özbek demişler ve Şiban Han'ın dedesi Ebu'l-Hayr Han döneminden itibaren güneye inerek bölgede söz sahibi olmuşlardır. Ancak, Ebu'l-Hayr Han'ın öldürülmesiyle bu gücü kaybetmeye başlayan Özbekler, Şiban Han'ın başa geçmesine kadar sürecek bir dağınıklık dönemine girmişlerdir. Şiban Han, dedesi ve babasının intikamını almak isteğiyle girdiği savaşlarda; Babür, Hüseyin Baykara ve Şah İsmail gibi önemli hükümdarların var olduğu bir devirde Semerkant, Buhara, Taşkent, Herat gibi merkezleri ele geçirmiş ve bölgenin hâkimi olmuştur. Şiban Han'ın savaş meydanlarında geçen hayatı, Şah İsmail ile girdiği bir mücadele sırasında, yaralı bir şekilde sığındığı çiftlikte 1510 yılında son bulmuştur (Karasoy-Toker 2005 Karasoy 1998).

Şair hükümdarlardan olan Şiban Han'ın mürettep bir divanı, Risâle-i Ma'ârif adlı mensur bir fıkıh risalesi ve Bahru'l-Hüdâ adlı bir eseri vardır. Şiban Han Divanı'nın tek nüshası İstanbul Topkapı Müzesi 3. Ahmet Kütüphanesi Nu: 2436'da kayıtlıdır. 192 varaktan oluşan klasik divan tarzında düzenlenmiş eserde 7 tevhid, 10 na't, 306 gazel, 8 mensur parça, 1 murassa-nâme, 27 rubâî, 12 tuyuğ, 5 tarih, 1 musarra beyit ve 48 muamma vardır. Şiban Han Divanı, inceleme, metin, dizin ve tıpkıbasım olarak Yakup Karasoy tarafından yayımlanmıştır (Karasoy 1998).

Bahru'l-Hüdâ'nın bilinen tek nüshası Londra British Museum'da Add. 7914 numarada kayıtlı bir mecmuanın 1b-22b varakları arasındadır. Başlık olarak *Kasâ'id-i Mevlânâ Şibânî* ibaresi bulunan metin, gazel tarzında kafiyelenmiş çeşitli kasidelerin birleşiminden oluşan bir manzume niteliğindedir. Kemal Eraslan eseri, Şiban Han ve Bahru'l-Hüdâ ile ilgili genel bilgilerin yer aldığı *Giriş* bölümünün ardından *İmlâ Özellikleri, Metin, Tercüme, Notlar, Metinde Geçen Arapça İbareler ve Sözlük* olarak yayımlanmıştır (Eraslan 1991).

Şiban Han'ın 1507'de oğlu Muhammed Timur Bahadır için dinî meseleler hakkında yazdığı Risâle-i Ma'ârif'in bilinen tek nüshası British Museum OR. 12956 numarada kayıtlıdır. Bu nüsha 1510-1511 yılında Ali Meşhedî tarafından istinsah edilmiştir. Henüz tam metin olarak yayımlanmayan eser üzerindeki en kapsamlı çalışma Gülşen Seyhan Alışık'a aittir. *Şeybânî Han'ın Risâle-i Ma'ârif Adlı Eseri ve Türkçeciliği* başlıklı çalışmada Şiban Han ve eserleri ile ilgili bilgi verildikten sonra Risâle-i Ma'ârif'in dil özellikleri ve içeriğinden bahsedilmiş ve metinden örnekler verilmiştir (Seyhan Alışık 2004).

Şiban Han'ın adı ve mahlası bugüne kadar Şibânî, Şiban, Şaybak, Şah Baht Han, Şahi Beg Han, Şeybânî Han gibi değişik şekillerde yazılmış ve okunmuştur (Karasoy 1998: 13). Muhammed Sâlih'in kaleme aldığı Şibanî-nâme'de de Şah Baht Han isminin geçtiği bölümler vardır. Şiban Han divanında ise 266 defa Şibânî, 65 defa Şibân, 7 defa Şah Baht Han, 1 defa Şah Baht yazılmıştır. Barthold'a göre kelimenin aslı Çuçi'nin küçük oğlu Şiban'dan gelmektedir ve Müslüman rivayeti sonraları bu kelimeyi Şeyban'a çevirmiştir. Mustafa Kafalı *Şiban Han Sülalesi ve Özbek Ulus* adlı çalışmasında Şiban Han'ın isminin, Arapça Şeyban ile alakası olmadığını savunur (Kafalı 1976: 296). Togan da Şiban Han'ın adının *İmam Şeybânî* ile birleştirilerek bazı

eserlerde bu şekilde yazıldığından bahsetmiştir. Şiban Han Divanı'nda kelimenin genellikle y'siz yazılması *Şibân* biçimindeki okuyuşu desteklemektedir (Togan 1981: 125; Karasoy 1998: 14).

2. ŞİBANÎ-NÂMELER

Şiban Han, kendisinin de bir şair olması münasebetiyle sanatçıları desteklemiş ve onları sohbetinde bulundurmıştır. Bunun en güzel örneği Molla Bennâî ve Muhammed Sâlih'tir. Şiban Han, kendisine sığınan bu iki sanatkârı himayesine almış, Muhammed Sâlih'i emirü'l-ulemâ ve mâlikü's-suârâ ilan etmiştir. Manzum Şibanî-nâmelerin ikisi de Şiban Han hayattayken emrindeki bu iki isim tarafından kaleme alınmıştır. Bennâî'nin eseri Farsçadır ve henüz Türkiye'de yayımlanmamıştır (Karasoy-Toker 2005: 29-30). Muhammed Sâlih'in eseri ise bu çalışmanın konusunu teşkil ettiğinden ayrı bir başlık altında daha detaylı ele alınacaktır.

Mensur Şibanî-nâme Petersburg Bilim Akademisi Asya Müzesinde 591 numaralı yazmada yer almaktadır ve anonimdir. Baş kısmında Ali Şir Nevâyî'nin Mahbûbu'l-Kulûb adlı eseri bulunan Şibanî-nâme, farklı bir kâğıda ve farklı bir el yazısıyla yazılmıştır. İçeriğinden hareketle XVI. yüzyılda 1510-1530 tarihlerinden önce yazılmadığı anlaşılmaktadır (Karasoy-Toker 2005: 33-35). Eserin ilk iki bölümü Reşidüddin'in Câmîü't-Tevârih'inin kimi bölümlerinin çevirisini içermekte, üçüncü bölümde ise Şiban Han'ın nesli ve savaşları hakkında bilgiler yer almaktadır (age. 33). Bu eseri ilk olarak Berezin 1849 yılında Kazan'da yayımlamıştır. Eser, Türkiye'de ise Yakup Karasoy ve Mustafa Toker tarafından *Türklerde Şecere Geleneği ve Anonim Şibanî-Nâme* adıyla 2005 yılında yayımlanmıştır.

Rûzbihân'ın Şiban Han'ın İran'da Sünniliği hâkim kılmasını teşvik etmek için yazdığı Mihmân-nâme-i Buhârâ adlı eseri Şiban Han ile ilgili eserlerden bir diğeridir. Mihmân-nâme-i Buhârâ'nın elli dört bölümünden otuz sekizi Şiban Han ile ilgilidir. İran, Rusya ve Almanya'da yayımlanan eser ülkemizde henüz tam metin olarak yayımlanmamıştır (Karasoy 2003: 105-107).

Muhammed Sâlih ve Şibanî-nâme adlı eseri

Muhammed Sâlih, Timur devrinin önemli emirlerinden Şah Mâlik'in torunu ve Harezmi valiliği yapmış Nur Said Bey'in oğludur. Babasının ölümünden sonra türlü eziyetler çektiğini Şibanî-nâme'nin sebep-i telif bölümünde anlatır. Başlangıçta Hüseyin Baykara hizmetinde iken sonrasında taraf değiştirerek Şiban Han'ın maiyetine girer (Köprülü 1945: 313).

Bu olayı Şibanî-nâme'de şu beyitlerle anlatır:

Kolını lutf birle kıldı dırâz
Mîn tüzüp cân ara âheng-i niyâz

Korka korka kademiga yittim
Baş koyup allıda şükri ittim

Eyledi lutf sorup hâlîmnı
Bildi yek-ser mening ahvâlîmnı

Şefkat birle meni şâd itti
Kaygudın bendeni âzâd itti (Kocasavaş 2003: 115)

Şiban Han'ın himayesine girince onun hakkında bir eser yazmayı kendisine görev bilir:

Eylesem han atıga tasnîfi
Belki ülfet sebebi telîfi

Fikrler eyledüm özüm birle
Fikrni siledüm özüm birle

Akıbet muḡa taptım karâr
Kim anıḡ medhin itip vird-i şî'âr

Eylegen işlerini nazm kılay
Mesnevî şîvesini daḡı biley

Ol zamandın kim aḡa yol saldım
Uşbu hıdmetni özümge aldım

Her ni kördüm çirigide bir bir
Barçasın nazm ile kıldım tahrîr (Kocasavaş 2003: 122-123).

Muhammed Sâlih'in bugüne ulaşan tek eseri fâ'ilâtün/fâ'ilâtün/fâ'ilün vezniyle 4447 beyit olarak yazdığı Şibanî-nâme adlı eseridir. Divan şiiri geleneğine uygun olarak Tanrı'ya Hamd bölümü ile başlayan eser münacat, na't ve bu bölümün içerisinde dört halife övgüsü ile devam eder. Sonrasında ise Şiban Han'ın methi yer alır. Yukarıda bazı kısımlarından örnekler verdiğimiz sebab-i telif bölümünün ardından Şiban Han'ın Buhara seferinden Harezm'i fethine kadar, 1499-1506 yılları arasındaki olaylar çeşitli başlıklar altında anlatılır. Eserde Şiban Han'ın mücadele ettiği isimlerden, hizmetinde bulunan mirzalara kadar pek çok tarihî şahsiyet hakkında bilgi bulmak mümkündür. Şibanî-nâme, Şibanîler dönemindeki siyasi atmosfer; Özbeklerin o dönemdeki yaşayışı ve gelenekleri, kıyafetleri, kullandıkları savaş aletleri gibi çok zengin bir dil ve kültür malzemesini içeren bir eserdir. Muhammed Sâlih seferlere bizzat katıldığı için özellikle tabiat ve savaş tasvirleri çok canlıdır. Köprülü, Muhammed Sâlih'i bu dönem Çağatay şairleri arasında Batı ilim âlemlerince en çok tanınan isim olarak nitelendirmiştir (Köprülü 1945: 312).

Muhammed Sâlih'in Farsça ve Türkçe şiirlerinin olduğu çağdaşı Nevâyî ve Babür'ün eserlerinden anlaşılmaktadır. Babür, Muhammed Sâlih'in Türkçe şiirlerinin fena olmadığı kanaatindedir, Şibanî-nâme'nin ise hiçbir bedii kıymeti olmadığını düşünür. Köprülü de Şibanî-nâme'yi *kuru ve tarafsızane* bulur ancak eserin *tarihî bir vesika* olarak önemine dikkat çeker (Köprülü 1945: 312-313).

Eserin ilk neşri Almanca tercümesiyle Vambery tarafından 1885'te yapılmıştır. Sonraki yayın Melioranskiy tarafından hazırlansa da ölümünün ardından Samoyloviç'in uzun ön sözüyle basılabilmektedir. Bu eserin giriş bölümünde Vambery'nin çalışmasının geniş bir özeti yer almaktadır (Melioranskiy 1908: I-XV). Özbekistan'da Kayumov başkanlığında bir heyet tarafından da hazırlanan eser, ülkemizde Yıldız Kocasavaş tarafından giriş, tıpkıbasım-metin-tercüme olarak yeniden yayımlanmıştır (Karasoy-Toker 2005: 29, Kocasavaş 2003).

3. ŞİBANÎ-NÂME'NİN BUDAPEŞTE NÜSHASI

Yakın zamana kadar Şibanî-nâme'nin Avusturya Millî Kütüphanesi'nde 1156 numarada kayıtlı nüshasının eserin tek nüshası olduğu düşünülmekteydi ve bugüne kadar yapılmış çalışmaların tamamı bu nüsha üzerineydi. Macar Bilimler Akademisi Kütüphanesi'ndeki Türkçe El Yazmaları Kataloğu'nu incelerken *Török, Qu, 68* numarada kayıtlı bir *Şeybânî-nâme* nüshası olduğunu gördük ve incelemek amacıyla Budapeşte'den temin ettik. Bu nüshayla ilgili katalogda şu bilgiler yer almaktadır: "Doğu Türkçesi ile kaleme alınmış bu eser, Şeybanî Han'ın yanında ve yakınında olan Prens Muhammed Sâlih adlı Özbek şairin kaleminden çıkmıştır. Eserin tamamı 76 kısım olup 4500 beyitten meydana gelmiştir. Ancak Akademi Kütüphanesindeki bu yazma, baştan ve sondan eksiktir. Ayrıca ciltsiz ve formlar dağınık olduğu için eserin ara bölümlerinde de düzensizlik var. Arminn Vambéry *Şeybanî-nâme*'nin Viyana nüshasını Almancaya çevirerek yayımlamıştır. Vambéry, bu yayımladığı kitapta Akademi Kütüphanesindeki bu yazmanın eksik olduğunu belirtir. Ayrıca kutunun içindeki miklepte '*Divân-ı Mîr Ali Şîr Nevâî*' ibaresi yazılıdır" (Parlatır-Hazai 2007: 128).

Nüshayı Vambéry'nin incelediği muhakkaktır. Viyana nüshası ile karşılaştırarak bazı yerlere bölüm numaraları vermiş, ilk sayfanın altına kendi el yazısıyla ve Macarca olarak "Mehemmed Salih-féle Şeibanamehjének egy ügyetlen másolata vagy utánzás, tele irás hibákkal és sok helyen érthetetlen" *Şibanî-nâme'nin hatalarla dolu ve pek çok yerde anlaşılmayan bir kopyası veya taklidi olarak çevirebileceğimiz bir not düşmüştür.*

190 varaktan oluşan bu nüsha baştan ve sondan eksiktir. İlk 96 varak Viyana nüshasından tamamen farklıdır ve feûlün/feûlün/feûlün/feûl vezniyle yazılmıştır. Ayrıca bu ilk 96 varakta bölüm başlıkları boş bırakılmıştır.

Viyana nüshası Muhammed Sâlih'in, Bâkî Tarhan'dan kaçıp Şiban Han'ın yanına geldiği tarihten (1499)'dan sonraki olayları içerir. Budapeşte nüshasında bu tarihten önceki olaylar da yer almaktadır. İlk varakta metin, Şiban Han'ın Sabran'ı ve Yesî'yi almasıyla başlar. Bu olayların tarihi ile ilgili şu beyit yer alır:

bu işniḡ ki târîhi sekkiz yüz
taḡı toḡsan altıda boldı tüküz (Muhammed Sâlih [yz.] 2b/11).

Hicri 896, 1491-1492 yıllarına karşılık gelmektedir. Yani Budapeşte nüshası, Muhammed Sâlih'in Şiban Han'ın hizmetine girdiği tarihten 7-8 yıl öncesindeki olayları da işlemektedir.

Ayrıca Budapeşte nüshasında, Sabran ve Yesî'nin alınmasından sonra Karşı ve Kiş'in bütün mallarının talan edilmesi ve Semarkand'ın basılması hadiseleri yer alır. Bu olaylar, Anonim Şibanî-nâme'de aynı sırayla takip edilebilir. Semerkand kuşatması sırasında Şiban Han, Debûsî kalesine sefer düzenleyerek Bâkî Tarhan üzerine yürür. Bunun sebebi Muhammed Sâlih'in, kaçıp gelerek Bâkî Tarhan'ın, Sultan Ali Mirza'ya yardıma gelmekte olduğunu haber vermesidir (Karasoy ve Toker 2005: 101). Bu olay Budapeşte nüshasında açıkça anlatılmıştır:

uşal Nür Sa'îd Bêk Bilgüt omaḡ
anıḡ êrdi bir  asrda tüm turak

Muhammed Sâlih anıḡ oḡlı durur
işitiḡ nê türlüḡ haberler b r r

ümîdim mēniᅡ köp dēp ᅡandın
kaçıp kēliben Bākī Tarᅡandın

Buᅡārādın on miᅡ kişi birle bēk
tēdi kim kēledür barı yēr dik (Muhammed Sâlih [yz.] 6a/10/11-6b/1/2).

Viyana nüshasında bu olay *korka korka kademiga yittim/baş koyup allıda şükri ittim* beytinden de anlaşılacağı üzere Muhammed Sâlih'in dilinden verilmiştir. Budapeşte nüshasında ise Muhammed Sâlih'ten üçüncü bir şahıs gibi bahsedilmesi dikkat çekicidir.

Metnin ilk 96 varasının Viyana nüshasından tamamen farklı olduğuna değinmiştik. 97a'dan itibaren vezin fâ'ilâtün/fâ'ilâtün/fâ'ilün'dür ve Viyana nüshasının kimi bölümlerinin varakları karışmış bir kopyasıdır. Metni olay sırasını dikkate alarak düzenlediğimizde, bu nüshadaki 97a-190b varaklarının Uratipe kurganının alınmasından Sultan Mahmud Bahadır'ın ölümüne kadar olan olayları anlattığı ve Viyana nüshasının 92a-182b. varaklarına karşılık geldiğini tespit ettik. Her yazmada olduğu gibi bu iki yazmanın ortak bölümlerinde de nüsha farklılıkları vardır, ancak bunlara bu çalışmada değinmeyeceğiz.

Viyana nüshası tam ve minyatürlü bir nüshadır. Yer yer boş sayfaları vardır. Budapeşte nüshasındaki boşluklar, Viyana nüshasındaki minyatürlü ya da boş sayfalarla aynı yerlere karşılık gelmektedir. Ayrıca Budapeşte nüshasının tamamı incelendiğinde 97a'dan itibaren kimi varakların tekrar yazıldığını görmek mümkündür.

Şibanî-nâme'nin bu nüshası üzerine çeviri yazı, detaylı bir dil incelemesi ve gramatikal dizini de ihtiva eden bir doktora tezi hazırlamaktayız. Nüshanın varakları karışmış olduğu için olayların tarihi açısından düzenli bir şekilde sıralanmadığını söyleyebiliriz. Metnin tamamının ortaya konmasından sonra daha kapsamlı bir değerlendirme yapmamız mümkün olacaktır.

4. SONUÇ

Şibanî-nâme'nin Budapeşte nüshasının ilk 96 varığı hem metin hem de vezin itibarıyla Viyana nüshasından tamamen farklıdır. Her ne kadar baştan ve sondan eksik olsa da Muhammed Sâlih'in Şiban Han'ın hizmetine girdiği tarihten öncesine dair bazı olaylara değinilmesi ve bu olaylarla ilgili tarih verilmesi; bu 96 varaklık bölümün, Şibanî-nâme'nin yeniden bir yazımı olduğu ihtimalini düşündürmektedir. Bu kısım Muhammed Sâlih'in Şiban Han'ın hayatını en başından anlatmak için yeni bir mesnevi yazmasıyla açıklanabileceği gibi bir başkası tarafından kaleme alınan farklı bir Şibanî-nâme'nin parçası olarak da değerlendirilebilir. Bu açıdan bakıldığında nüsha oldukça zengin bir dil malzemesi içermektedir.

SUMMARY

Shiban Khan (1451-1510), who established the state of the Shibanis by taking under rule cities, such as Khorezm, Khorasan, Samarkand, Belkh and Hisar, was an Uzbek khan. He captured important centers, also including Samarkand, and dominated the region in a period when important rulers lived, such as Babur, Hüseyin Baykara and Shah Ismail. While he was on the battlefields during the day, at night he played the role of a completely different character, who debated Islamic canonical jurisprudence with the canonical jurisprudence scholars, who conversed on poetry with the poets and who understood music and tessitura. Shiban Khan was a poet ruler who also drew attention with his literary aspect. His *divan* (collection of poems) located at the Topkapı Palace Museum reflects all the characteristics of the classical *divan*

poetry. There is a *risale* (treatise) on canonical jurisprudence in the Manchester Library in England and a *masnavi* (poem made up of rhymed couplets, each couplet being of a different rhyme) titled *Bahrü'l-Hüda*, that mentions the oneness of God, the greatness of the Prophet Mohammad, the mortality of the world and that frequently includes verses and hadiths of the Holy Koran. There are examples of works both in verse and in prose given the name of *Shibanî-nâme*, which tell the life and the struggles of Shiban Khan, who spent his life on the battlefields. The *Shibanî-nâme* in prose is anonymous. Whereas, the *Shibanî-nâme* in verse written in the *masnavi* verse form was written by Muhammed Sâlih, who was a member of the Timurid dynasty. This work was published by A. Vambéry and P. M. Melioranski abroad, whereas, in Turkey it was published by Yıldız Kocasavas. It was thought that the only copy of the work, which tells chronologically the life and the wars fought by Shiban Khan between 1499 and 1506, was the copy in the National Library of Austria. However, we accessed another new copy of the work in Hungary. This copy consisting of the first 96 leaves from 190 leaves is completely different from the copy in Austria and was written with a different meter. Many different place names and names of individuals are encountered in this copy. In this study, the newly found Budapest copy of the *Shibanî-nâme* will be presented.

KAYNAKLAR

- ARAT, Reşit Rahmeti (1987), *Gazi Zahirüddin Muhammed Babur, Vekayi, Babur'un Hatıratı*, C. I-II, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- BEREZİN, W. (1849), *Şeybaniada. İstoriya Mongolo-Tyurkov na Dcağtayskom Dialekt*, Kazan.
- ERASLAN Kemal (1991), Şibanî Han'ın 'Bahru'l-Hüdâ' Adlı Eseri. *Türk Kültürü Araştırmaları Muharrem Ergin'e Armağan*, Yıl: XXVIII/1-2, s.103-177.
- KAFALI, Mustafa (1976), Şiban Han Sülalesi ve Özbek Ulusu, *Atsız Armağanı*, İstanbul: Ötüken Yayınevi, s. 295-306.
- KARASOY, Yakup (1998), *Şiban Han Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KARASOY, Yakup (2003), "Mihmân-nâme-i Buhârâ ve Şiban Han'ın Bilinmeyen Üç Şiiri", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi (Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'a Armağan)*, S. 13: 105-114.
- KARASOY, Yakup-TOKER, Mustafa (2005), *Türklerde Şecere Geleneği ve Anonim Şibanî-nâme*, Konya: Tablet Kitabevi.
- KOCASAVAŞ, Yıldız (2003), *Şeybanî-nâme Giriş-Tıpkıbasım-Metin Tercüme*, İstanbul: Çantay Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad (1945), "Çağatay Edebiyatı", *İslam Ansiklopedisi*, C.III, İstanbul: MEB Yayınları, 270-323.
- MELİORANSKİY, P. M. (1908), *Muhammed Salih-Şeybani-name-Dcağatayskiy Tekst*, S. Petersburg.
- PARLATIR, İsmail; HAZAI, György (2007), *Macar Bilimler Akademisi Kütüphanesi'ndeki Türkçe El Yazmaları Kataloğu*, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- SEYHAN ALIŞIK, Gülşen (2004), Şeybânî Han'ın Risâle-i Ma'ârif Adlı Eseri ve Türkçeciliği, *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri C.I.*, 20-26 Eylül 2004, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TOGAN, A. Zeki Velidi (1981), *Bugünkü Türkili Türkistan ve Yakın Tarihi*, İstanbul.